

gruppe, der dækker over store variationer af manglende evne til at give samtykke. Ofte vil en patient, der er omfattet af denne gruppe, kunne forstå dele af sygdomsproblematikken, og den pågældendes tilkendegivelser skal i så fald medtages mest muligt i den legale repræsentants beslutningsproces. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 9.

Europarådets konvention om menneskerettigheder og biomedicin indeholder følgende bestemmelse:

»Artikel 9 - Tidligere udtrykte ønsker.

Der skal tages hensyn til tidligere ønsker vedrørende en lægelig intervention udtrykt af en patient, som på interventionstidspunktet ikke er i stand til at udtrykke sine ønsker.«

Tilsvarende bestemmelse findes andre steder, f.eks. i WHO's »A Declaration on the Promotion of Patients' Rights in Europe«, marts 1994, og i den finske retsstillingslov (lov nr. 785 af 17. august 1992).

Denne generelle bestemmelse gælder også i forholdet mellem patient og sundhedsperson efter patientretsstillingsloven. Når disse tidligere udtrykte ønsker må antages fortsat at være aktuelle og relevante, skal de tillægges betydning, og indgå som et element i sundhedspersonens behandlingsovervejelser.

Til § 12

Bestemmelsen fastslår, hvem der er forpligtet til at drage omsorg for, at informeret samtykke til undersøgelse og behandling m.v. indhentes efter reglerne i §§ 6-8 og § 9, stk. 1, at der foreligger tilslutning fra en anden sundhedsperson efter § 9, stk. 2, at der foreligger tilslutning fra vedkommende embedslægeinstitution efter § 9, stk. 4, og at patienter informeres og inddrages mest muligt i beslutningsprocessen efter § 11: Den sundhedsperson, der er ansvarlig for behandlingen m.v. Det er udtrykkeligt tilkendegivet, at den ansvarlige sundhedsperson skal drage omsorg for, at informeret samtykke indhentes, at der gives de nødvendige tilslutninger og at patienter, der er under 15 år, eller varigt mangler evnen til at give informeret samtykke, medinddrages i beslutningsprocessen.

Heri ligger, at den ansvarlige sundhedsperson kan delegere selve den konkrete informationsgivning og indhentelse af samtykke til sine medarbejdere (»medhjælp« i lægelovens forstand), principielt uanset vedkommendes uddannelsesmæssige baggrund, men dog forudsat at den for behandlingen ansvarlige sundhedsperson i øvrigt har vurderet, at den pågældende også vil være i stand til at give informationen og indhente samtykket på forsvarlig vis. I f.eks. sygehusvæsenet vil der ofte være tale om delegation til en anden læge,

en sygeplejerske eller en lægesekretær. Tilsvarende gælder for indhentelse af tilslutning fra en anden sundhedsperson eller embedslægeinstitutionen, og inddragelse af patienter, der er under 15 år, og patienter, der varigt mangler evnen til at give informeret samtykke, i beslutningsprocessen.

Kapitel 3

Selvbestemmelse i særlige tilfælde

I dette kapitel er optaget regler, der regulerer en række konkrete situationer vedrørende selvbestemmelsesretten, der har været aktuelle gennem de senere år, og hvor en retlig regulering er fundet nødvendig. Det drejer sig om sultestrejke og personer, der nægter at modtage blodtransfusion.

Endvidere er medtaget regler vedrørende behandling af uafvendeligt døende samt de såkaldte livstestamenter, dvs. formaliserede forhåndstilkendegivelser om, at patienten, såfremt denne skulle komme i en situation, hvor vedkommende ikke kan udøve sin selvbestemmelsesret, ikke ønsker livsforlængende behandling i visse sygdomssituationer. Reglerne om livstestamenter findes i dag i lægeloven. Disse foreslås overført til nærværende lovgivning, da de vedrører patienters retsstilling. Samtidig lovfæstes livstestamentets indhold. Adgangen for uafvendeligt døende til at blive holdt fri for smerter med smertestillende midler, selv om dette kan medføre fremskyndelse af døden, som hidtil har været indeholdt i livstestamentet, fremgår direkte af lovforslagets § 16. Da lægen typisk altid vil anvende smertestillende midler i den pågældende situation som en almindelig lægefaglig norm, er dette ønske udeladt af testamentsformularen. Endelig understreges, at en sundhedsperson fremover kun forpligtes til at kontakte Livstestamenteregistret, hvor der kan være tvivl om berettigelsen af at iværksætte eller fortsætte en behandling.

Herudover er reglerne omformuleret, så de passer bedre ind i en lov, der sætter patientens retsstilling i centrum.

Til § 13

Bestemmelsen i § 13 medfører, at de grundlæggende regler om informeret samtykke i §§ 6-7 også finder anvendelse på de specielle tilfælde, der er omhandlet i kapitel 3.

Reglen om mindreåriges selvstændige beslutningskompetence i § 8 finder ligeledes anvendelse i relation til spørgsmålet om sultestrejke, afvisning af at modtage blod og behandling af uafvendeligt døende. Ved